

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. október 21.

LATIN NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Ovidius levelet írat feleségének
(Ovidius: Tristia III, 3.1–8)

Haec mea, si casu miraris, |² epistula quare
Alterius digitis scripta sit: |⁵ aeger eram. |¹
Aeger in extremis ignoti partibus orbis, |⁴
Incertusque meae paene salutis eram. |³
Non caelum patior, |¹ nec aquis adsuevimus istis, |³
Terraque nescio quo non placet ipsa modo. |²
Non domus apta satis, |¹ non hic cibus utilis aegro, |²
Nullus, Apollinea qui levet arte malum. |⁵
Lassus in extremis iaceo populisque locisque |³
Et subit adfecto nunc mihi, quicquid abest. |³
Omnia cum subeant, |² vincis tamen omnia, coniunx, |²
Et plus in nostro pectore parte tenes. |¹

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

Az első mondat 8 pontjának bontása:

haec mea epistula quare ... sit	5 pont
si casu miraris	2 pont
aeger eram	1 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Ha esetleg csodálkozol, hogy miért másnak a keze írta ezt a levelemet: beteg voltam. Beteg, egy ismeretlen vidék legtávolabbi táján, és szinte a felépülésem is bizonytalan volt. Nem bírom az éghajlatot, nem szoktam (vagy: szoktuk) meg az itteni vizet, valahogy nem tetszik maga a föld sem. Nem eléggé megfelelő a házam, ez az étel sem jó (vagy: nem használ) egy betegnek. Nincs senki, aki gyógykezeléssel könnyítene a betegségeimen (vagy: enyhítené a bajomat). Erőtlenül fekszem távoli népek között, és messzi vidéken. Eszembe jut gyengeségemben minden, ami nincs itt. Bár minden eszembe jut, leginkább mégis te, feleségem, aki a legnagyobb helyet foglalod el a szívemben.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Egyeztesse a zárójelben megadott melléknevet az alábbi főnevekkel! (4 pont)

nocte	(horribilis 2)	<i>nocte horribili</i>	1 pont
dierum	(felix, felicis)	<i>dierum felicium</i>	1 pont
viros	(fortior, fortius)	<i>viros fortiores</i>	1 pont
horae (gen.!)	(ultimus 3)	<i>horae ultimae</i>	1 pont

2. Milyen esetben állnak a személyes névmás következő alakjai? (4 pont)

mei	<i>gen.</i>	1 pont
tibi	<i>dat.</i>	1 pont
vestrum	<i>gen.</i>	1 pont
nobiscum	<i>abl.</i>	1 pont

3. Vannak olyan latin szavak, melyeket néha összetévesztünk. Írja le, melyik szónak milyen alakjai az alábbiak! Teljes szótári alakot adjon meg! (4 pont)

libri	<i>liber, libri m.; sg. gen. / pl. nom.</i>	1 pont
liberi	<i>liber 3; sg. gen. m-n. / pl. nom. m. vagy liberi, -orum m.; pl. nom.</i>	1 pont
deis	<i>deus, dei m.; pl. dat. / pl. abl.</i>	1 pont
dies	<i>dies, diei m/f.; sg. nom. / pl. nom. / pl. acc.</i>	1 pont

Nem követelmény az összes lehetséges eset felsorolása!

4. Írja le a *rogo 1 rogavi, rogatum* alábbi alakjai mellé a *lego 3 legi, lectum* ugyanolyan alakjait! (6 pont)

rogabat	<i>legebat</i>	1 pont
rogari	<i>legi</i>	1 pont
rogabunt	<i>legent</i>	1 pont
roget	<i>legat</i>	1 pont
rogans	<i>legens</i>	1 pont
rogatur	<i>legitur</i>	1 pont

5. Nevezze meg a mondatokban szereplő igeneves szerkezeteket! (5 pont)

Remo occiso Romulus solus imperavit.	<i>ablativus absolutus</i>	1 pont
Plinius eruptionem montis Vesuvii vidisse dicitur.	<i>nominativus cum infinitivo</i>	1 pont
Mulieres fortes ad urbem defendendam convenerunt.	<i>gerundivumos szerkezet</i>	1 pont
Scimus Horatium multas epistolas amicis scripsisse.	<i>accusativus cum infinitivo</i>	1 pont
Venere duce aves laete volabant.	<i>ablativus absolutus mancus</i>	1 pont

6. Catullus interrogavit Lesbiam, quare eum non amaret.**a. Milyen alárendelt tagmondatot ismer fel ebben az összetett mondatban? (2 pont)***függő kérdés / kérdő tárgyi mellékmondat***b. Milyen módban van az alárendelt mondat állítmánya, és ezt mi indokolja? (2 pont)***coniunctivus, a függő kérdés következtében***c. Indokolja meg az alárendelt mondat állítmányának idejét és actióját (imperfectum – perfectum)! (2 pont)***praeteritum, mert a főmondat állítmánya múlt idejű;**imperfectum, mert a mellékmondat egyidejűséget fejez ki***7. Párosítsa az ellentétes jelentésű szavakat! (3 pont)**

bonus	<i>malus</i>	1 pont
beatus	<i>tristis</i>	1 pont
novus	<i>antiquus</i>	1 pont

8. Bontsa részeire az alábbi összetett szavakat! (3 pont)

antecedo	<i>ante + cedo</i>	1 pont
omniparens	<i>omni + parens</i>	1 pont
provisio	<i>pro + visio</i>	1 pont